



PAREIGŪNŲ KREDITO UNIJOS REVIZORIAUS ATASKAITA

2014 m. kovo 12 d.
Vilnius

Pareigūnų kredito unijos revizorė Eglė Merkininkienė 2014 m. sausio 10 – kovo 10 dienomis atliko Pareigūnų kredito unijos 2013 metų metinio finansinių ataskaitų rinkinio reviziją.

Pareigūnų kredito unija yra kredito įstaiga, kuri tenkina savo narių ūkinius, socialinius poreikius ir verčiasi indėlių ir kitų gražintinų lėšų priėmimu iš neprofesionalių rinkos dalyvių ir jų skolinimu unijos nariams, taip pat turi teisę verstis kitų įstatuose nustatytų finansinių paslaugų teikimu.

Revizijos tikslas – įvertinti, ar metinė finansinė atskaitomybė parodo tikrą ir teisingą Pareigūnų kredito unijos finansinę būklę ir veiklos rezultatus, ar ji parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais, ar tiksliai ir kvalifikuotai įvertintas turtas bei atlikti privalomi turto vertės patikslinimai ir nurašymai, ar unija laikosi Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytų veiklos kapitalo reikalavimų, turi tinkamas vidaus kontrolės ir informacines sistemas.

Revizija atlikta atrankos būdu, siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų iškreipimų. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų vidaus kontrolės apribojimų ir to fakto, kad netikrintos visos ūkinės operacijos, ūkiniai įvykiai ir sudaryti sandoriai. Nustatytos klaidos vertinamos pagal nustatytą kiekybinio reikšmingumo lygį – 0,5 proc. nuo turto (aktyvų) sumos (t.y. 42,76 tūkst. Lt). Tai aukščiausias toleruojamų klaidų finansinėse ataskaitose lygis. Revizijos metu nevertinti priimtų sprendimų dėl unijos plėtros krypties aspektai, priklausantys visuotinio narių susirinkimo ar unijos valdybos apsisprendimo sričiai.

Revizijos metu buvo vertinta 2013 m. finansinė atskaitomybė, kurią sudaro 2013 m. gruodžio 31 d. balansinė ataskaita, 2013 m. gruodžio 31 d. pelno (nuostolio) ataskaita, 2013 m. gruodžio 31 d. aiškinamasis raštas.

Pareigūnų kredito unijos buhalterinė apskaita tvarkoma vadovaujantis Kredito unijų įstatymu, unijos įstatais, Lietuvos banko nutarimais, kitais teisės aktais, reglamentuojančiais buhalterinę apskaitą, visuotinio narių susirinkimo nutarimais. Pareigūnų kredito unijos buhalterinė apskaita vedama naudojantis kredito unijų mokėjimų ir buhalterinės apskaitos sistema „Kubas“ ir „i-Kubas“. Ši informacinė sistema diegiama, tvarkoma, palaikoma, visi programiniai pakeitimai joje atliekami centralizuotai Lietuvos centrinės kredito unijos.

Metinei finansinei atskaitomybei įvertinti bei revizoriaus ataskaitai ir išvadai pateikti taip pat vadovautasi Pareigūnų kredito unijos patvirtintais vidaus teisės aktais – apskaitos politikos nuostatomis, apskaitos vedimo ir atsiskaitymų vykdymo tvarka, paskolų vertinimo ir specialiųjų atidėjinių (atidėjimų) paskoloms sudarymo taisyklėmis, vidaus kontrolės organizavimo tvarka ir kt. Minėtieji svarbiausi vidiniai teisės aktai patvirtinti Pareigūnų kredito unijos 2008-07-17 valdybos posėdžio protokolu Nr. 1, patikslinti 2009-12-22 protokolu Nr. 42, Apskaitos politika pakeista 2012-03-17 valdybos posėdžio protokolu. Vidaus kontrolės organizavimo tvarka ir Apskaitos vedimo ir atsiskaitymų vykdymo tvarkos pakeistos 2010-03-30 valdybos posėdžio protokolu.

Skolinimo kredito unijos vadovams ir su kredito unijos vadovais artimaisiais ryšiais susijusiems asmenims tvarka patvirtinta stebėtojų tarybos 2009-11-28 posėdžio protokolu Nr. ST1-8. Kai kurios svarbios kredito unijos veiklai ir finansiniams rodikliams tvarkos patvirtintos 2011 m., pvz. Kapitalo bazės stiprinimo bei kapitalo pakankamumo palaikymo politika, Koncentracijos rizikos valdymo tvarka, Likvidumo palaikymo ir laisvų lėšų valdymo tvarka (2011-07-05). 2013 m. kredito unijos valdybos protokolais patvirtintos naujos ar patikslintos šios tvarkos: Asmens duomenų teisinės apsaugos tvarka (2013-01-02 Nr. 1), Paskolų išieškojimo tvarka, Apskaitos vedimo ir atsiskaitymų vykdymo tvarka (2013-01-22 Nr. 10), Paskolų vertinimo ir specialiųjų atidėjinių (atidėjimų) paskoloms sudarymo taisyklės (2013-02-12, versija 1.10), Finansinės skolininko (laiduotojo/garanto) būklės vertinimo tvarka (versija 1.15), Paskolų suteikimo ir administravimo tvarka (2013-03-19 Nr. 33), Garantijų suteikimo tvarka, Naujų produktų įdiegimo, keitimo bei informacijos apie finansinius produktus ar jų derinius teikimo Lietuvos bankui tvarka, patvirtintos sutarčių formos (2013-05-03 Nr. 49), Mokėjimo paslaugų teikimo sąlygos, Kapitalo bazės stiprinimo bei kapitalo pakankamumo palaikymo politika, Likvidumo palaikymo ir laisvų lėšų valdymo tvarka ir politika, Koncentracijos rizikos valdymo tvarka (2013-05-07 Nr. 50), Klientų skundų nagrinėjimo taisyklės (2013-10-30), taip pat vadovautasi Lietuvos banko valdybos 2011-09-01 nutarimu Nr. 03-144 patvirtintais Atsakingojo skolinimo nuostatais.

Pareigūnų kredito unijos valdyba patvirtina Lietuvos centrinės kredito unijos rekomenduojamas tvarkas ir taisykles (reglamentus).

Ataskaitiniu laikotarpiu Pareigūnų kredito unijos administracijos vadovas ir vyr. buhalterė nesikeitė – administracijos vadovo pareigas ėjo Vytautas Bakas (nuo 2011-01-03), vyr. buhalterės pareigas – Diana Bankauskienė (nuo 2009-07-27).

Pareigūnų kredito unijos 2013 m. gruodžio 31 d. balansinė ataskaita

Pareigūnų kredito unijos turtą (aktyvus) 2013-12-31 sudarė 8 547,01 tūkst. Lt.

Banko sąskaitose Swed banke, DnB Nord ir UAB „Finasta“ 2013-12-31 unija laikė iš viso 25,45 tūkst. Lt, Lietuvos Centrinėje kredito unijoje – 480,16 tūkst. Lt (iš jų 1 117,50 tūkst. Lt – lėšos atsiskaitomojoje sąskaitoje, 772,71 tūkst. Lt – terminuotieji indėliai ir 46,13 tūkst. Lt specialios paskirties lėšos), grynųjų pinigų kasoje – 14,02 tūkst. Lt.

Atrankos būdu patikrinus pasirinktus dokumentus nustatyta, kad banko operacijos įformintos tinkamai, teisingai surašytas pirminiais dokumentais, balanse nurodyti piniginių lėšų likučiai atitinka bankų išrašuose nurodytus likučius metų pabaigoje.

2014 m. sausio 10 d. patikrinus kasoje grynuosius pinigus, rasta 6 784,22 Lt. Pagal apskaitos dokumentus kasoje turėjo būti 6 784,22 Lt, trūkumo ar pertekliaus nenustatyta.

Unija veiklai reikalingas patalpas, baldus ir kitą turtą įsigijo 2012 m., todėl 2013 m. laikotarpiu didelio lėšų poreikio investicijoms į ilgalaikį turtą nebuvo – įsigyta tik vaizdo stebėjimo įranga (5,47 tūkst. Lt). Iš viso unijos ilgalaikis materialusis turtas metų pabaigoje sudarė 429,62 tūkst. Lt (likutine verte). Ilgalaikiam turtui surašytos ilgalaikio turto apskaitos kortelės, kuriose atsispindi reikiami duomenys apie turtą. Nusidėvėjimas paskaičiuotas tiesiniu būdu pagal unijos apskaitos politikoje nustatytus nusidėvėjimo normatyvus.

Ilgalaikio turto nusidėvėjimo apskaitoje nustatyta netikslumų, kuriuos koreguojant 2013-12-31 finansinėse ataskaitose atlikti pataisymai:

- *Tinkamai priskaičius ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimą, ilgalaikio*
-

turto likutis balanse 1,55 tūkst. Lt sumažėjo, o nusidėvėjimo išlaidos atitinkama suma padidėjo;

- *Keitėsi ilgalaikio turto nusidėvėjimo pasiskirstymas tarp atitinkamų turto grupių – baldų, kompiuterinės įrangos, kito turto.*

Kitą unijos turtą (8,68 tūkst. Lt) sudarė: avansai už 2014 m. vykstantį renginį (mokymus), už internetinio tinklapio priežiūrą bei administravimą, būsimąjo laikotarpio išlaidos už degalus, turto draudimui ir kt.

Avansinių mokėjimų, išlaidų srityje nustatyta netikslumų, kuriuos pakoregavus 2013-12-31 balansinėje ataskaitoje keitėsi kito turto (aktyvų) likutis:

- *ištaisius technines klaidas, padarytas koreguojant praeitų metų likučius, kito turto (aktyvų) likutis 0,7 tūkst. Lt sumažėjo;*
- *avansinius mokėjimus už neatliktas įrangos priežiūros paslaugas ir nesuteiktas prekes (degalus) tinkamai apskaičius turto sąsk., kito turto (aktyvų) likutis 3,06 tūkst. Lt padidėjo;*
- *tinkamai apskaičius patirtas transporto, reklamos, turto draudimo ir kt. išlaidas, ištaisius kitas neteisingai apskaitytas trumpalaikes skolas ir kitus aktyvus kito turto (aktyvų) likutis 2,13 tūkst. Lt sumažėjo;*
- *iškėlus turto sąsk. netinkamai apskaitytas nepaskirstytas lėšas, kito turto likutis 0,68 tūkst. Lt padidėjo.*

Kredito unija yra išdavusi paskolų už 5 645,64 tūkst. Lt (įskaitant 23,14 tūkst. Lt sukauptas palūkanas už paskolas ir atėmus specialiuosius atidėjimus paskoloms 16,92 tūkst. Lt).

Dėl techninės klaidos praėjusių metų palūkanų koregavimas įtrauktas du kartus – ištaisius šį neatitikimą 2013-12-31 balansinėje ataskaitoje suteiktų paskolų vertė 3,92 tūkst. Lt sumažėjo.

Paskolos iš esmės užtikrintos laidavimu, įkeitimu ar kitomis Civiliniame kodekse numatytomis priemonėmis. Nebuvo išduota paskolų, kurių suma viršytų 10 proc. nuo kredito unijos pritrauktų indėlių ir gautų paskolų sumos.

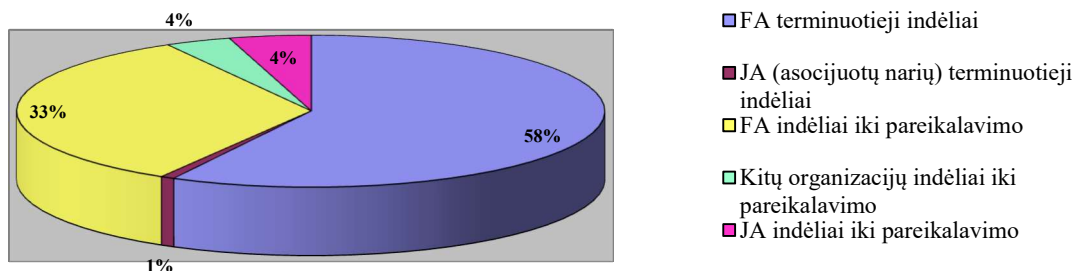
2013 m. paskolų struktūroje didžiąją dalį – 92 proc. sudaro nacionaline valiuta išduotos paskolos, eurai išduotoms paskoloms tenka 8 proc. visų paskolų dalies, lyginant su praėjusiais metais, išduotų paskolų santykyje litais išduotų paskolų lyginamoji dalis padidėjo dar 24 proc., nes siekdama išspręsti užsienio valiutų rizikos problemą, unija 2013 m. nebeteikė paskolų eurai.

2013 m. unija tęsė pradėtą praktiką teikti paskolas verslui finansuoti. 2013 m. pabaigoje apie 10 proc. paskolų sudarė verslo paskolos, suteiktos vykdant „Verslumo skatinimo“ projektą.

2013 gruodžio 31 d. Pareigūnų kredito unijos įsipareigojimus ir nuosavybę (pasyvus) sudarė 8 547,01 tūkst. Lt. Iš jų įsipareigojimai:

- Fizinių ir juridinių asmenų, kitų organizacijų indėliai, nurodyti 2013-12-31 balansinėje ataskaitoje – 6 722,77 tūkst. Lt:
 - terminuotieji indėliai (įskaitant palūkanas už indėlius) sudaro 3 928,28 tūkst. Lt (t.sk. 82 proc. indėlių litais ir 18 proc. eurai);
 - indėliai iki pareikalavimo (įskaitant taupomuosius indėlius) sudaro 2 794,49 tūkst. Lt.

Indėlių struktūra



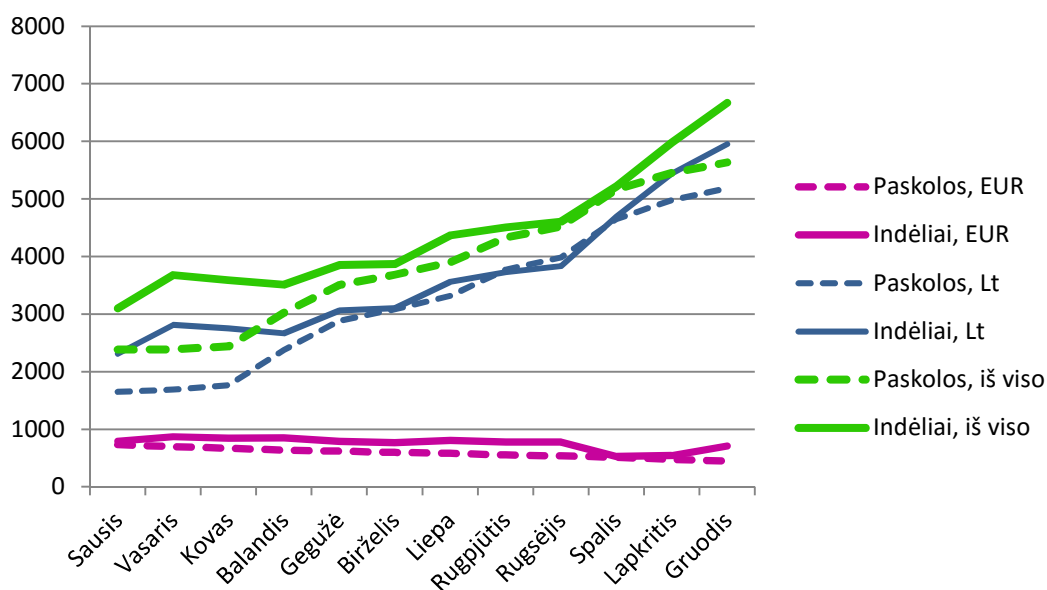
Lyginant su praėjusiais metais pastebima, kad indėlių struktūroje dar labiau padidėjo fizinių asmenų turimų indėlių dalis – jie sudaro 91 proc. visos unijos pritrauktų indėlių sumos.

Pastebėtina, kad 10-ies didžiausius indėlius kredito unijoje turinčių indėlininkų indėliai sudaro 28 proc. visos unijos pritrauktų indėlių sumos.

- Įsiskolinimai Centrinei kredito unijai 1 062,21 tūkst. Lt – tai iš Centrinės kredito unijos gautos paskolos apyvartinėms lėšoms (600 tūkst. Lt) ir kredito linijos likutis Verslumo skatinimo fondo paskoloms;
- Kiti įsiskolinimai pagal balansinės ataskaitos duomenis – 19,35 tūkst. Lt, tai mokėtinos indėlių draudimo įmokos, nekilnojamojo turto ir taršos mokesčiai, komunaliniai mokesčiai, atostogų rezervas ir kt.

Kiti įsiskolinimai balansinėje ataskaitoje nurodyti 4,54 tūkst. Lt mažesni nei konsoliduotame dienos balanse. Šie neatitikimai bus atitaisyti 2014 m. laikotarpyje, koreguojant neteisingai su tranzitorijos sąskaitomis kontuotas operacijas ir ankstesnio laikotarpio (2012 m.) klaidų (praėjusių metų nuostolio) koregavimą. Užregistravus mokėtinas sumas tiekėjams už 2013 m. suteiktas paslaugas, mokėtiną taršos mokesį, teisingai apskaičius nepaskirstytas lėšas ir kitas mokėtinas išlaidas, kitų įsiskolinimų likutis 2013-12-31 balansinėje ataskaitoje keitėsi.

Paskolų ir indėlių kitimo kreivė per 2013 metus pateikta žemiau esančioje diagramoje.



Lyginant unijos išduotų paskolų ir pritrauktų indėlių kitimą pastebima, kad visą analizuojamą laikotarpį bendra indėlių suma nežymiai viršijo bendrą paskolų sumą, o įskaičius iš Lietuvos centrinės kredito unijos gautos kredito linijos INVEGOS projektui vykdyti (Verslumo skatinimo fondo paskoloms teikti) likutį, šis skirtumas būtų apie 400 tūkst. Lt didesnis.

Analizuojant unijos paskolų ir indėlių struktūrą atskirų valiutų kontekste, pastebėtina, kad valiutų pozicijų skirtumo problema buvo išspręsta atsisakius teikti paskolas eurais: visą 2013 m. laikotarpį eurais pritrauktų indėlių suma nežymiai viršijo eurais išduotų paskolų sumą.

2013-12-31 nuosavybę sudarė 742,68 tūkst. Lt, tai:

- pajinis kapitalas 938,52 tūkst. Lt;
- atsargos kapitalas 0,27 tūkst. Lt;
- praėjusių metų nepaskirstytasis nuostolis (133,29) tūkst. Lt;
- einamųjų metų nepaskirstytasis pelnas (62,82) tūkst. Lt.

Pagal pajaus sąskaitų registrą ir kitus buhalterinės apskaitos dokumentus nustatyta, kad didžiąją dalį – 85 proc. pajinio kapitalo sudarė papildomi pajai, likusią 15 proc. dalį – privalomi pajai.

Iš viso metų pabaigoje buvo 1 324 kredito unijos nariai, t.y. 1 272 fiziniai ir 52 juridiniai asmenys (neįskaitant klientų, neturinčių pajinio įnašo unijoje). Lyginant su 2012 m. pabaigos duomenimis, narių skaičius unijoje padidėjo 62 proc., pajinis kapitalas – 78 proc., šių metų narių ir kapitalo augimas buvo didesnis nei praėjusiais metais (atitinkamai 25 ir 34 proc.).

Kredito unijos turtas, įsipareigojimai ir nuosavybė patvirtinti inventorizacijos duomenimis, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu (1999-06-03 Nr. 719, su vėlesniais pakeitimais) patvirtintomis Inventorizacijos taisyklėmis. 2013-12-31 inventorizacijos duomenys atitinka balanso duomenis.

Balansinėje ataskaitoje pateikiami duomenys teisingai atspindi Pareigūnų kredito unijos turtą, įsipareigojimus ir nuosavybę.

Pareigūnų kredito unijos 2013 m. gruodžio 31 d. pelno (nuostolio) ataskaita

2013 m. **pajamos** pagal Pelno (nuostolio) ataskaitą sudarė **466,51 tūkst. Lt.**

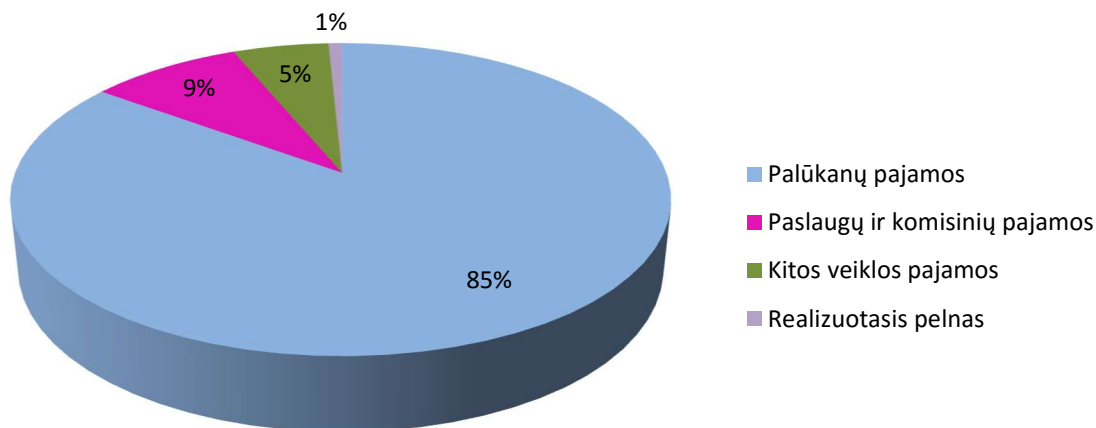
Nustatyta netikslumų, kuriuos pakoregavus 2013-12-31 pelno (nuostolio) ataskaitoje nežymiai keitėsi pajamų suma, struktūra:

- vienos paskolos administravimo mokestis neįtrauktas į pajamų sąskaitą, kitos paskolos – įtrauktas du kartus;
- keletas paskolų administravimo mokesčių klaidingai priskirta stojamųjų mokesčių, kortelių aptarnavimo pajamoms ir pan.

Dėl šių pakeitimų unijos pajamos 0,06 tūkst. Lt padidėjo, atitinkamai sumažindamos nuostolį.

Didžiausia jų dalis teko pagrindinės veiklos – palūkanų pajamoms (355,51 tūkst. Lt). Kitos pajamos susidarė iš paskolų ir indėlių administravimo mokesčių, kortelių aptarnavimo pajamų, stojamųjų mokesčių, delspinigių pajamų, pelno iš operacijų užsienio valiuta ir kt. Pajamų struktūra atsispindi žemiau pateiktoje diagramoje.

Pajamų struktūra



Pagal Pelno (nuostolio) ataskaitos duomenis 2013 m. **išlaidos** sudarė **526,64 tūkst. Lt**, mokesčiai į biudžetą - **2,69 tūkst. Lt**.

Įvertinus ataskaitos duomenis apie pajamas ir išlaidas, Pareigūnų kredito unijos 2013 m. **nuostolis** sudarė **62,82 tūkst. Lt**.

Išlaidų apskaitoje nustatyta netikslumų, kuriuos pakoregavus 2013-12-31 pelno (nuostolio) ataskaitoje keitėsi unijos patirtos išlaidos ir einamųjų metų nuostolis:

- užregistravus patirtas gruodžio mėn. išlaidas (pagal sausio mėn. gautas sąskaitas-faktūras) ir pakoregavus kitas netinkamai neužregistruotas išlaidas, padidėjo notarinės ir teisinės, komandiruočių ir transporto išlaidos, kitos išlaidos patalpoms, telefono ir ryšių paslaugoms, turto amortizacijos išlaidos;
- pakoregavus netinkamai apskaitytą Verlsumo skatinimo fondo išlaidų kompensavimą, pagal avansinį mokėjimą užregistruotas išlaidas ir per klaidą du kartus įtrauktas išlaidas, sumažėjo INVEGA projekto vykdymo, įrangos priežiūros ir transporto išlaidos.

Pakoregavus šiuos išlaidų straipsnių neatitikimus, 2013 m. unijos išlaidos ir nuostolis 3,43 tūkst. Lt padidėjo.

Keitėsi Pelno (nuostolio) ataskaitoje nurodytų išlaidų struktūra, pakoregavus išlaidų apskaitos pagal straipsnius netikslumus,:

- atlyginimų ir darbo užmokesčio išlaidos 5,52 tūkst. Lt sumažėjo;
- socialinio draudimo išlaidos 5,51 tūkst. Lt padidėjo;
- palūkanų išlaidos už tikslinių programų paskolas 0,98 tūkst. Lt padidėjo;
- kitos veiklos išlaidos 2,02 tūkst. Lt padidėjo;
- bendrosios administracinės išlaidos 1,12 tūkst. Lt sumažėjo;
- koreguotas kitų operacinių išlaidų – teisinių, reklamos ir marketingo, įrangos priežiūros, ofiso reikmenų, komandiruočių ir transporto, telefono ir ryšių paslaugų – priskyrimas atitinkamiems išlaidų straipsniams.

Pelno (nuostolio) ataskaitoje atostogų rezervo išlaidos, savo esme atitinkančios darbo apmokėjimo išlaidas, automatiškai priskiriamos kitoms operacinėms išlaidoms, nors bandomajame balanse jos priskirtos darbo jėgos išlaidų grupei.

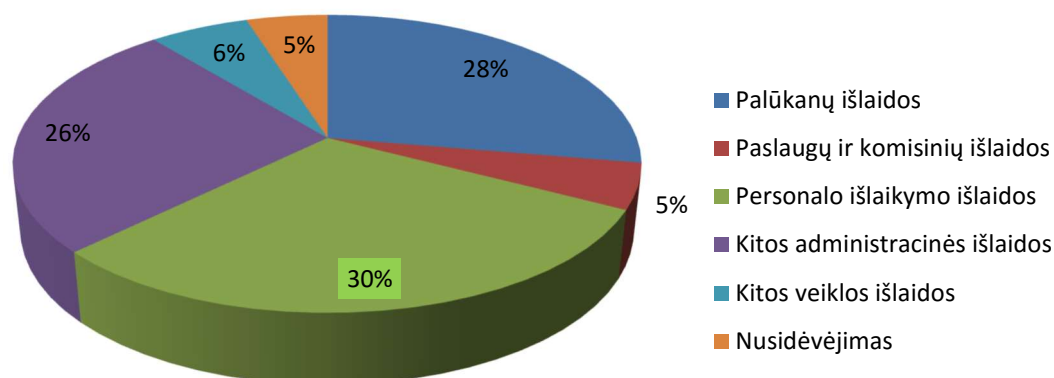
Ataskaitinio laikotarpio išlaidose didžiausią dalį (30 proc.) sudarė personalo išlaikymo išlaidos (darbo užmokesčiui, socialinio draudimo mokesčiams). Panaši dalis (28 proc.) išlaidų

patirta palūkanoms už indėlius. Kitoms operacinėms išlaidoms 2013 m. taip pat teko 26 proc. visų išlaidų dalies – tai teisinių paslaugų išlaidos, išlaidos ofiso reikmenims, komandiruočių ir transporto išlaidos, reklamos ir rinkodaros išlaidos, patalpų išlaikymo ir kitos operacinės išlaidos. Paslaugų ir komisinių išlaidos (už pervedimo, atsiskaitymo, mokėjimo operacijas ir kt.) sudarė 5 proc. visų išlaidų, kitos veiklos išlaidos (indėlių draudimas, atskaitymai į stabilizacijos fondą, kitos išlaidos) – 6 proc. Plečiantis unijos teikiamų paslaugų apimčiai, atitinkamai didėjo ir operacinės bei kitos išlaidos – darbo užmokestis, transporto ir komandiruočių išlaidos, indėlių draudimo įmokos, kortelių aptarnavimo išlaidos ir pan. Unijai įsigijus savo patalpas, kitą veiklai reikalingą turtą, išaugo patalpų išlaikymo išlaidos, turto nusidėvėjimo ir kitos sąnaudos, tačiau nebeatiriamos išlaidos patalpų nuomai.

2013 m. pelno (nuostolio) ataskaitoje nurodytos neigiamos paskolų vertės sumažėjimo išlaidos – patirtas vienos paskolos nurašymo išlaidas (4,43 tūkst. Lt) sumažino dalies ankstesniais metais nurašytų paskolų grąžinimai. Nurašytų paskolų grąžinimas 4 proc. (22,81 tūkst. Lt) sumažino bendras unijos išlaidas.

Išlaidų sudėtis atsispindi žemiau pateiktoje diagramoje.

Išlaidų struktūra



Kitų reikšmingų pastebėjimų dėl išlaidų apskaitos nenustatyta. Atrankos būdu patikrinus nustatyta, kad darbo užmokestis priskaitytas teisingai, už faktiškai dirbtą laiką pagal darbuotojų darbo laiko apskaitos duomenis, teisingai priskaityti ir sumokėti mokesčiai Valstybinei mokesčių inspekcijai ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai.

Pasirinktinai peržiūrėti kredito unijos narių kasos operacijų grynaisiais pinigais ar pavedimu patvirtinantys dokumentai, nustatyta, kad jie pasirašyti operacijas atlikti nurodžiusių asmenų arba pateikti asmenų prašymai pervesti pinigus į atitinkamas sąskaitas. Atrankos būdu patikrinus unijos patirtas išlaidas nustatyta, kad jos pagrįstos patvirtinančiais dokumentais.

Kaip ir ankstesniais metais automatinio būdu „i-Kubo“ pagalba sugeneruotose 2013 m. kredito unijos balansinėje ir pelno (nuostolių) ataskaitose nepateikti lyginamieji – praėjusių finansinių metų pabaigos ar tokio pat praėjusio ataskaitinio laikotarpio – duomenys, nors tokios informacijos atskleidimas reikalaujamas pagal 43-iojo Verslo apskaitos standarto 14 ir 38 p. Pažymėtina, kad Pareigūnų kredito unija, apskaitą tvarkanti ir finansines ataskaitas sudaranti LCKU administruojamos informacinės sistemos „i-Kubas“ pagalba, savarankiškai negali atlikti atitinkamų pakeitimų, kad būtų vykdomi minėti 43-iojo Verslo apskaitos standarto reikalavimai. Lyginamųjų duomenų pateikimas suteiktų išsamesnę informaciją kredito unijos finansinių ataskaitų vartotojams.

Kiti pastebėjimai dėl Pareigūnų kredito unijos veiklos

Pareigūnų kredito unijos revizijos metu nustatyta tam tikrų dalykų, turinčių įtakos nuosekliam vidaus kontrolės veikimui paskolų administravimo srityje:

- Unija išduoda paskolas, užtikrintas kredito unijos sąskaitose esančių lėšų įkeitimu, tačiau ne visais atvejais pasirašoma šių lėšų įkeitimo sutartis, be to, unija nekelia reikalavimo KU sąskaitose turėti tam tikrą lėšų likutį ar vykdyti pastovias apyvartas šiose sąskaitose. Patikrinus pasirinktus skolininkus nustatyta, kad lėšų KU sąskaitose šie nariai neturėjo, todėl manytina, kad skolininko lėšų KU sąskaitose įkeitimas didesnio užtikrinimo paskolos sutarties prievolių vykdymui nesuteikia.

Pažymėtina, kad skolininkams, vėluojant gražinti paskolas, užtikrintas lėšų unijos sąskaitose įkeitimu, specialieji atidėjiniai neskaičiuojami (nes užtikrinimo priemonės – lėšų KU sąskaitoje įkeitimo – vertė nurodoma lygi išduotos paskolos dydžiui), nors daugelis iš šių narių KU sąskaitose lėšų metų pabaigoje (ar per visą paskolos sutarties laikotarpį) neturėjo.

- Kredito unijos valdybos 2013-02-19 posėdyje priimtas sprendimas be laidavimo išduoti paskolas iki 15 000 Lt, kai paskolos prašytojas atitinka tam tikrus valdybos nustatytus kriterijus (šeimos pajamos daugiau kaip du kartus didesnės, nei vidutinis atlyginimas šalyje, šeimos įsipareigojimai neviršija 35 proc. šeimos ūkio pajamų ir kt.), neatitinka Paskolų suteikimo ir administravimo tvarkos (naujausia tvarkos versija patvirtinta 2013-03-19 valdybos protokolu Nr. 33) 103 punkto, pagal kurį netesybomis, kaip vienintele užtikrinimo priemone, gali būti užtikrinamos tikrai paskolos ar kreditai, neviršijantys 5 000 Lt, jeigu skolininko būklė įvertinta kaip „labai gera“ arba „gera“, skolininkas turi pastovias pajamas ir netrumpiau kaip 3 mėnesius vykdo apyvartas per kredito unijoje atidarytas sąskaitas <...>.

Dažnu atveju išdavus paskolas pagal minėtu valdybos sprendimu nustatytus kriterijus, sutartyje numatoma paskolos užtikrinimo priemonė šalia netesybų – lėšų unijos sąskaitose įkeitimas, tačiau patikrinus pasirinktus atvejus nustatyta, kad paskolos gavėjai kitų lėšų (išskyrus gautą paskolą) neturėjo ir apyvartų per unijos sąskaitas nevykdė, todėl galima teigti, kad šios paskolos užtikrintos tik vienintele užtikrinimo priemone – netesybomis, o tai neatitinka kredito unijos Paskolų suteikimo ir administravimo tvarkos.

- Vadovaujantis Pareigūnų kredito unijos paskolų suteikimo ir administravimo tvarkos 104 punktu, jeigu suteikiant paskolą netesybos yra vienintelė paskolos užtikrinimo priemonė, šios tvarkos 23 ir 25 punktai (dėl paskolų išdavimo administracijos vadovo ar unijos valdybos sprendimu savarankiškai be paskolų komiteto pritarimo) netaikomi, o sprendimą dėl paskolos suteikimo priima valdyba, gavusi paskolų komiteto pritarimą. Pažymėtina, kad kai kuriais atvejais išduodant paskolą pagal minėtos tvarkos 23 ir 25 punktus, neatsižvelgiama į planuojamą paskolos užtikrinimo priemonę ir paskolos, užtikrintos netesybomis, išduodamos administracijos vadovo ar valdybos sprendimu be paskolų komiteto sutikimo. Išdavus tokias paskolas sutartyje šalia netesybų numatoma paskolos užtikrinimo priemonė – lėšų unijos sąskaitose įkeitimas, tačiau dažnu atveju paskolos gavėjai kitų lėšų (išskyrus gautą paskolą) neturėjo ir apyvartų per unijos sąskaitas nevykdė, todėl galima teigti, kad šios paskolos užtikrintos tik vienintele užtikrinimo priemone – netesybomis, todėl jų suteikimas administracijos vadovo ar valdybos sprendimu be paskolų komiteto pritarimo neatitinka minėto kredito unijos Paskolų suteikimo ir administravimo tvarkos punkto.

- Nustatyta atvejų, kai išduotos sutuoktinio laidavimu užtikrintos paskolos, nors jos neatitinka Pareigūnų kredito unijos paskolų suteikimo ir administravimo tvarkoje (90.1, 90.2 p.) numatytų sąlygų, kurioms esant už skolininką gali laiduoti su juo susiję asmenys. Tokiu būdu šios paskolos išduotos nesilaikant minėtos tvarkos 90 punkto, kad suteikiant paskolas

kaip vienintelė paskolos užtikrinimo priemonė negali būti naudojamas sutuoktinių ar kitų kartu gyvenančių šeimos narių ar bendrą ūkį vedančių asmenų laidavimas (garantavimas).

– Ne visuomet pateikiami paskolos prašančių asmenų (laiduotojų) nuomos pajamas ar sutuoktinių darbo užmokesčio pajamas įrodantys dokumentai, nors šios pajamos įtraukiamos vertinant būsimų skolininkų (laiduotojų) finansinę būklę. Pagal kredito unijos Finansinės skolininko (laiduotojo/garanto) būklės vertinimo tvarką (16, 16.4 p.) dokumentai, įrodantys reguliarių ir (arba) nereguliarių pajamų gavimą, turi būti kaupiami kiekvieno skolininko byloje. Pažymėtina, kad įvertinus tik įrodančiais dokumentais pagrįstas pajamas, kai kuriais atvejais skolininkų įsiskolinimo lygis (įsipareigojimų ir pajamų santykis) viršytų leidžiamą 40 proc. ribą, kai paskola gali būti išduodama.

– Išdavus paskolą, bent kartą per metus iš naujo neįvertinama skolininko ir laiduotojo būklė (neužpildomas finansinės skolininko (laiduotojo) būklės įvertinimo lapas), užtikrinimo priemonės vertė. Riziką dėl šių kontrolės procedūrų trūkumo mažina tai, kad apie skolininkus, vėluojančius sumokėti įmokas, renkama informacija „Creditinfo“ duomenų bazėje, gaunami paaiškinimai iš skolininkų, be to, per paskutinius dvejus–trejus metus nebuvo žymių nekilnojamojo turto kainų svyravimų (mažėjimo linkme) rinkoje. Kita vertus, savalaikis laiduotojo finansinės būklės neįvertinimas, ypač jai pablogėjus, gali turėti įtakos netinkamam užtikrinimo priemonės vertės nustatymui (pvz., paskolos UAB Grožio namai „Sfinksas“ atveju).

– Kredito unija, išduodama didesnes nei 5 000 Lt paskolas, ne visuomet užtikrina, kad būtų gautas skolininko sutuoktinio sutikimas. Tokiais atvejais nesilaikoma Paskolų suteikimo ir administravimo tvarkos 22 punkto, pagal kurį vienam sutuoktiniui be kito sutuoktinio sutikimo gali būti teikiama vartojimo paskola, neviršijanti 5 000 Lt.

– Kredito unijos Paskolų suteikimo ir administravimo tvarkoje (66, 67 p.) numatyta, kad paskolos gražinimui ir palūkanų sumokėjimui užtikrinti gali būti įkeisti skolininko arba kito juridinio ar fizinio asmens nekilnojamieji ar kiti daiktai, piniginės lėšos, turtinės teisės, taip pat kad pagal įkeitimą kredito unija turi teisę, paskolos gavėjui neįvykdžius įkeitimu užtikrintos prievolės, išieškoti paskolos (bei palūkanų, netesybų ir nuostolių, jeigu įkeitimo sutartyje nėra nurodyta kitaip) sumą iš įkeisto daikto vertės. Peržiūrėjus unijos sudarytas nekilnojamojo turto įkeitimo sutartis, nustatyta atvejų, kai įkeitimo sutartyse numatyta maksimalios hipotekos, kuria užtikrinamas netesybų ir kreditoriaus nuostolių, patirtų dėl užtikrintos prievolės neįvykdymo ir (ar) netinkamo įvykdymo kreditoriui atlyginimas, suma, lygi suteiktos paskolos vertei, neįvertinant galimų kredito unijos nuostolių negavus sutartyse numatytų palūkanų. Tokiu būdu sutartyse numatant maksimalios hipotekos vertę unija gali prarasti galimybę atgauti paskolų sutartyse numatytas palūkanas ir (ar) delspinigius skolininkui nevykdant sutartinių įsipareigojimų.

– Išdavus didesnes nei 50 000 Lt paskolas, ne visais atvejais buvo renkami ir skolininkų bylose segami dokumentai, liudijantys tikslinį paskolos lėšų panaudojimą. Pagal Finansinės skolininko (laiduotojo/garanto) būklės vertinimo tvarkos 16.3 punktą dokumentų, patvirtinančių paskolos tikslinį panaudojimą, neteikimas galimas tik, jei paskolos ar kelių tam pačiam paskolos gavėjui suteiktų paskolų suma neviršija 50 000 Lt, o paskola gražinama ir palūkanos mokamos kas mėnesį.

Minėti dalykai reikšmingos įtakos efektyviam vidaus kontrolės sistemos veikimui ar 2013 m. finansinių ataskaitų teisingumui neturi, tačiau siekiant užtikrinti minimalų veiklos rizikos lygį, siūlytina atsižvelgti į nustatytus pastebėjimus, įvertinus galimos naudos ir kaštų santykį, suderinti

unijos valdybos priimamus sprendimus su unijos tvarkų nuostatomis, atsižvelgiant į kredito unijų veiklos srities teisinio reglamentavimo pokyčius.

Pastebėtina unijos pažanga užtikrinimo priemonių įvertinimo srityje – teikiant paskolas, užtikrintas nekilnojamojo turto įkeitimu, dažnu atveju remiamasi turto vertintojų nustatyta įkeičiamo turto verte arba, jos nesant, Registrų centro nustatyta vidutine turto rinkos verte.

Išvada

Pareigūnų kredito unijos finansinių ataskaitų duomenys atitinka apskaitos registrų duomenis, jie paremti tinkamai įformintais pirminiais dokumentais, išlaidos pagrįstos pateisinančiais dokumentais, finansinių ataskaitų duomenys atspindi tikrą ir teisingą būklę bei veiklos rezultatus.

Įvertinus unijos finansines ataskaitas darytina išvada, kad metinė finansinė atskaitomybė teisingai parodo Pareigūnų kredito unijos 2013 m. gruodžio 31 d. finansinę būklę ir 2013 metų veiklos rezultatus ir yra parengta pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius buhalterinę apskaitą ir finansinės atskaitomybės sudarymą, tiksliai ir kvalifikuotai įvertintas turtas metinėje finansinėje atskaitomybėje, atlikti privalomi turto vertės patikslinimai ir nurašymai.

Pareigūnų kredito unija laikosi Kredito unijų įstatyme nustatyto mažiausio kapitalo reikalavimų, 2013 m. vykde nustatytus kapitalo pakankamumo ir likvidumo normatyvus. Pareigūnų kredito unija turi iš esmės tinkamas vidaus kontrolės ir informacines sistemas.

Pareigūnų kredito unijos revizorė

Eglė Merkininkienė